

Màster universitari en **Formació del Professorat d'Educació Secundària
Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes**

Treball de fi de màster

Títol: El documental participatiu: una eina psicopedagògica a les aules de PQPI

Cognoms: Piera González

Nom: Núria

Titulació: Màster en Formació del Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i
Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes

Especialitat: Formació Professional

Director/a: Cabrera Bean, Margarita Asunción

Data de lectura: 26/06/2014

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA
BARCELONATECH

Institut de Ciències de l'Educació

Índex general

	Pàgines
Índex de taules	03
Índex de figures	04
1. Introducció	05
2. Definició i context del problema	05
2.1. Estructura de PQPI	05
2.2. Tipologia d'alumnes de PQPI	06
2.2.1. Segons dades oficials	06
2.2.2. Segons dades extretes d'entrevistes a professionals de dos centres educatius i tres exalumnes	09
A. Centre 1 (PQPI privat)	10
B. Centre 2 (PQPI públic)	12
C. Exalumnes de PQPI públic	14
3. Descripció de la solució proposada	14
3.1. Introducció	14
3.1.1. Competència intrapersonal i interpersonal	14
3.1.2. Antecedents: l'ús de la càmera i el mitjà audiovisual com a eina innovadora per afrontar dificultats individuals i col·lectives i apoderar a persones	16
3.2. La proposta dins la programació oficial de PQPI	17
3.3. La proposta. Temporització en dos grans blocs	22
3.3.1. Proposta d'activitats	22
3.3.2. Primer bloc: competència intrapersonal	23
3.3.3. Segon bloc: competència interpersonal	25
4. Resultats	28
5. Conclusions	28
6. Bibliografia	29

Índex de taules

	Pàgines
TAULA 1. Estructura general de PQPI.	06
TAULA 2: Tipologia d'alumnat passiu a PQPI segons CENTRE 1.	11
TAULA 3: Tipologia d'alumnat agressiu a PQPI segons CENTRE 1.	11
TAULA 4: Tipologia d'alumnat assertiu segons CENTRE 1.	11
TAULA 5: Estructura del mòdul formatius de caràcter general de PQPI (Mòdul B).	18
TAULA 6: Crèdits on es desenvolupa la proposta dins el mòdul formatiu de Desenvolupament i recursos personals.	18
TAULA 7: Relació de crèdits, bolc de continguts, continguts i la creació d'Unitats Formatives dins el MF de Desenvolupament i recursos personals.	19
TAULA 8: Ordre de les UF dins el MF de "Desenvolupament i recursos personals".	20
TAULA 9: Unitats formatives amb continguts, criteris d'avaluació i competències.	20
TAULA 10: Activitats dels dos blocs de treball.	22
TAULA 11: Desenvolupament d'una activitat del bloc de vídeo individual.	23
TAULA 12: Desenvolupament d'una activitat del bloc de vídeo de grup.	26

Índex de figures

	Pàgines
Figura 1: Sexes a les aules PQPI.	07
Figura 2: Edats dels alumnes/as a PQPI.	07
Figura 3: Procedència.	08
Figura 4: País d'origen.	08
Figura 5: Últim curs aprovat	09

1. Introducció

El Treball de Final de Màster (TFM) vol desenvolupar aspectes psicopedagògics que facilitin l'orientació personal, acadèmica i professional dels alumnes del Programa de Qualificació Professional Inicial (PQPI). Aquest és un col·lectiu que per raons diverses no acaba amb èxit l'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i això fa que surti de l'estàndard d'alumne. I és que probablement té unes necessitats diferents a la resta i per això no compleix els objectius establerts. Unes necessitats que l'atenció a la diversitat no pot assumir satisfactòriament o que el sistema tampoc és capaç de recollir amb èxit.

En el TFM s'analitza aquest col·lectiu a partir de documentació oficial i del contacte directe dels professionals que treballen amb l'alumnat i el mateix alumnat. Es pretén descobrir les dificultats i les mancances que té el grup i que impedeixen l'aprenentatge. Una vegada detectades cal buscar els mètodes per superar-les i aconseguir que els i les alumnes puguin gaudir d'una vida plena en totes les esferes: personal, social i professional.

Es proposa fer-ho amb un mètode innovador en l'educació formal: la càmera de vídeo i la realització d'un curt documental elaborat de manera participativa. La iniciativa té dues fases clarament diferenciades. La primera és a nivell individual. Es descobrirà el potencial de la càmera com a mirall del propi comportament. Al gravar-se els alumnes agafen consciència de la seva actitud, la càmera posa una distància que els permet convertir-se en observadors d'ells mateixos. I la segona és a nivell de classe. Es treballen aspectes de grup per donar valor al treball en equip de manera col·laborativa i cooperativa.

La finalitat d'aquest TFM és facilitar una eina innovadora, la càmera, per apoderar a un tipus d'alumnes que no ha estat capaç d'aconseguir les metes marcades mitjançant l'experimentació amb la càmera i les noves tecnologies de la informació i la comunicació. És un treball de caire teòric que no s'ha pogut posar a la pràctica amb alumnes de PQPI, ja que s'hauria d'haver començat a principis del curs acadèmic, a l'octubre, per fer el seguiment de l'alumnat i el grup. Així doncs, no es pot realitzar una valoració final d'una experiència pràctica, la valoració serà també de tipus teòrica.

En el treball, primer de tot es fa una anàlisi dels alumnes de PQPI definint el context en què s'emmarquen i detectant el problema. Aquesta anàlisi es fa a partir de fonts oficials de dades estadístiques, d'entrevistes a professionals de dos centres que treballen amb alumnes de PQPI i de tres exalumnes que han seguit estudiant després del PQPI. A partir d'aquí es fa una descripció de la solució proposada de manera gradual. De l'anàlisi dels i les alumnes es conclou que cal aprofundir en dues competències clau que s'introdueixen en aquest apartat. Es tracta de les competències intrapersonal i interpersonal. A continuació s'esmenten treballs innovadors d'altres àrees on la càmera i la tecnologia audiovisual han servit d'eina per al desenvolupament de la persona o el grup. Experiències que es recullen en aquest treball ja que les integra. La descripció acaba elaborant una proposta de programa dins la programació oficial de PQPI amb dos grans blocs d'acció: una que treballa aspectes més individuals (competència intrapersonal) i una altra que treballa aspectes de grup (competència interpersonal). Finalment, el treball parla de resultats i fa unes conclusions teòriques, ja que com s'ha dit línies més a dalt, el treball no s'ha portat a la pràctica.

2. Definició i context del problema

2.1. Estructura PQPI

A l'acabar l'ESO l'alumnat ha adquirit una sèrie de competències bàsiques i ha assentat les bases per a poder-se desenvolupar en una vida adulta autònoma, responsable i participativa en la societat democràtica. A més a més, i sobretot, l'obtenció del Graduat en l'Educació

Secundària Obligatòria (GESO) li permet continuar la seva formació acadèmica i per tant li facilita l'aprenentatge al llarg de la vida superant etapes del sistema educatiu establert. A partir d'aquest moment l'alumnat pot orientar-se cap a la Formació Professional o bé cap al Batxillerat.

Tot i que durant l'ESO es contempla l'atenció a la diversitat i els programes d'adaptació curricular, pot passar que els i les alumnes no superin amb èxit els objectius marcats. L'alumnat que es troba en aquesta situació encara té una oportunitat per capacitar-se i adquirir les competències bàsiques i transversals per a poder emprendre un projecte de vida i inserir-se en el món laboral. Es tracta dels Programes de Qualificació Professional Inicial. Aquests programes es plantegen com una alternativa per a redirigir la formació i assolir les competències professionals de nivell elemental alhora que obren la porta als Cicles Formatius de Grau Mitjà mitjançant les proves d'accés. A més, també es contempla una nova oportunitat per a obtenir el títol de GESO de manera voluntària.

Tal com diu el Decret 140/2009 [1] que regula els Programes de Qualificació Professional Inicial a Catalunya aquests pretenen “proporcionar les competències professionals pròpies de qualificacions de nivell 1 de l'estructura del Catàleg de Qualificacions Professionals vigent a Catalunya per facilitar l'exercici d'activitats professionals en oficis o ocupacions que permetin la seva inserció al món laboral, d'acord amb les seves capacitats i expectatives personals”.

Abans d'aprofundir en qüestions com la tipologia d'alumnat es creu convenient recordar a grans trets l'estructura d'aquest tipus de Programes, ja que posteriorment es farà una proposta educativa que s'ha d'encabar dins la programació oficial.

El PQPI està dividit en tres mòduls (A, B i C), dos dels quals són obligatoris i un opcional. L'A i el B són els obligatoris i s'han de superar per obtenir el certificat que acrediti les competències del PQPI, el C és optatiu. El primer és el **mòdul específic**, l'A: treballa les competències específiques del perfil professional i preveu la formació en centres de treball (FCT). El segon és el **mòdul formatiu de caràcter general**, el B: desenvolupa les competències bàsiques i afavoreix la transició del sistema educatiu al món laboral. El tercer i últim és el **mòdul que permet obtenir el Graduat/da en Educació Secundària Obligatòria (GESO)**.

Tipus de mòdul	Contingut del mòdul	Característiques
Mòdul A	Relacionat al perfil professional específic	Obligatori
Mòdul B	De caràcter general	Obligatori
Mòdul C	Per obtenir el GESO	Optatiu

TAULA1: Estructura general de PQPI

2.2 Tipologia d'alumnes de PQPI

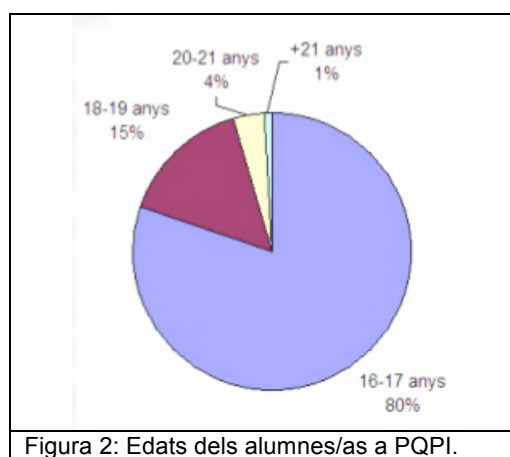
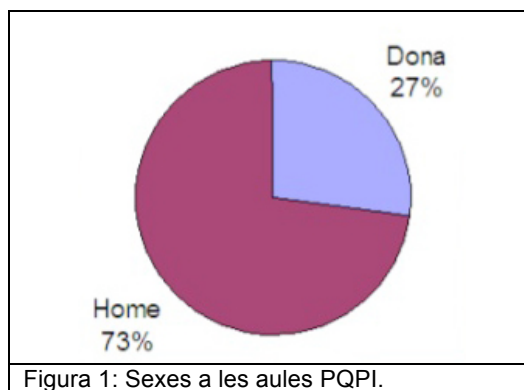
2.2.1. Segons dades oficials

Els alumnes de PQPI es caracteritzen principalment per no haver superat l'ESO, les raons poden ser diverses, però el cert és que no tenir cap certificat acadèmic els deixa en una situació de vulnerabilitat en el món laboral i fins i tot de possible situació d'exclusió social.

Segons la documentació oficial que regula el currículum de PQPI els i les alumnes provenen de diferents orígens, d'entorns familiars i socials diversos, de diferents capacitats i nivells formatius i alhora també de diferents expectatives formatives i laborals. Els requisits dels joves per accedir als PQPI s'anomenen a l'article 5 del Decret 140/2009 i són els següents:

- Els joves han de ser majors de 16 anys, o complir-los l'any natural en que es fa el programa, i si és possible ser menors de 21 anys ja que el curs està pensat amb una metodologia didàctica per a joves i no per a adults, a més no han de tenir acreditada l'ESO.
- De manera excepcional poden accedir-hi joves de 15 anys o que els facin abans de l'1 de juliol de l'any en què es comença el programa, sempre i quan:
  - no estigui en condicions de passar a tercer de l'ESO, tot i haver cursat el segon curs
  - que hagi repetit una vegada durant l'ESO
  - amb una avaluació psicopedagògica adient
  - el compromís escrit de l'alumne/a de cursar els mòduls C que li donen la possibilitat d'obtenir el títol de l'ESO
  - que s'hagin acabat totes les vies habituals d'atenció a la diversitat previstes en la legislació.

Al setembre del 2013, el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya ha realitzat una "Jornada pedagògica PQPI" [2] on publica dades sobre el perfil d'alumnat de PQPI, prenent com a referència el curs 2012-13. El darrer curs van haver 7.537 alumnes/as de PQPI a Catalunya dels quals el 27% eren dones i el 73% homes, amb una distribució clarament diferenciada en funció de la família professional. Del total dels alumnes el 80% tenien entre 16 i 17 anys, el 15% entre 18 i 19 anys, el 4% 20-21 anys i només un 1% era major de 21 anys.

Pel que fa a la procedència nacional, més de la meitat són d'origen espanyol, concretament el 61%, mentre que el 39% restant són estrangers. Dels estrangers, el 64% procedeixen de la Unitat Europea, el 17% d'Amèrica del Sud, el 17% del Magrib, el 3% d'Àfrica, el 2% d'Àsia i Oceania i l'1% de la Resta d'Europa.

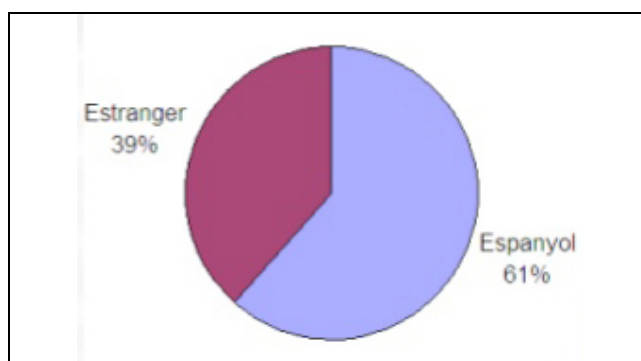

Figura 3: Procedència.

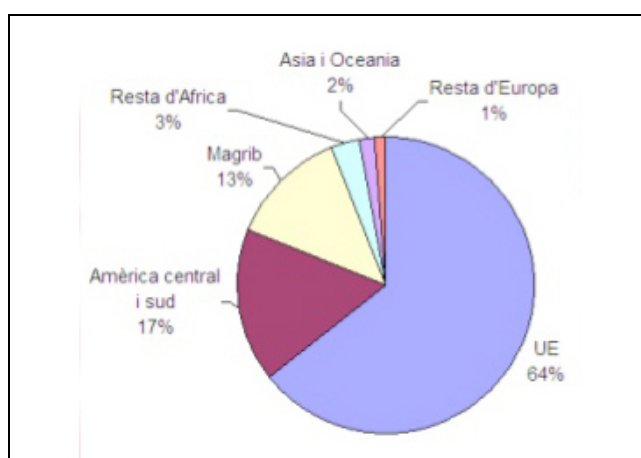

Figura 4: País d'origen.

Com s'ha dit més a dalt els alumnes que cursen el PQPI no han obtingut el GESO, l'estudi de la Generalitat també s'ha interessat en saber quin és l'últim curs aprovat per l'alumnat del PQPI, d'aquesta manera se sap el nivell formatiu amb el qual arriben al PQPI. Segons les dades, l'últim curs aprovat pel 28% d'aquests alumnes va ser la Primària o un estudi equivalent, el 26% havia fet 2on de la ESO, el 21% 1er de la ESO, el 20 % 3er de la ESO i només un 5% provenen d'estudis estrangers en què no es pot equiparar el sistema educatiu amb el nostre.

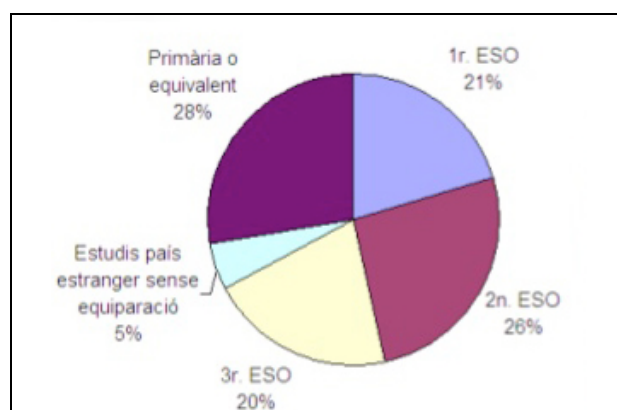

Figura 5: Últim curs aprovat

2.2.2. Segons dades extretes d'entrevistes a professionals de dos centres educatius i tres exalumnes

A més de la informació oficial obtinguda sobre la tipologia d'alumnat en els Programes de Qualificació Professional Inicial, també s'ha cercat directament en dos centres educatius, un privat i un altre públic, a través d'entrevistes a professionals i a tres exalumnes de PQPI. Està clar que aquesta informació és reduïda tenint en compte la quantitat de centres i exalumnes existents. No obstant, és una font d'informació que ofereix un punt de vista diferent al que es troba en la documentació oficial i que dibuixa amb matisos el món divers del PQPI. La informació extreta ha estat bàsicament de l'actual curs acadèmic 2013-14, tot i que els professionals entrevistats també han afegit valoracions d'experiències d'altres anys.

Abans d'introduir-nos en l'anàlisi qualitativa dels centres dir que el més habitual és que els joves que cursen PQPI estiguin en plena adolescència. "Una etapa que per naturalesa provoca inestabilitat en la persona que la viu a nivell emocional, psíquic i físic i que per tant l'afecta en tots els àmbits. Es tracta d'una etapa de crisi i de transició cap a la vida adulta. Unes característiques que també viuen adolescents de l'ESO, batxillerat i cicles, però que aquí en alguns casos se sumen problemes interns i de socialització", tal com diu el Projecte Formatiu de PQPI del CENTRE 1.

L'entrevista als professionals del centre s'ha focalitzat en dos aspectes:

- Característiques de l'entorn familiar: nivell social i cultural, tipus de família i comportament cap als fills.
- Característiques de l'alumnat: generals en els PQPI, capacitats cognitives, nivell curricular, comportament, valors, habilitats socials.

A més a més, el CENTRE 1 té un Projecte Formatiu de PQPI del qual també s'ha extret informació per a definir la tipologia d'alumnes.

Pel que fa a l'entrevista dels exalumnes ha estat una valoració personal de l'experiència pròpia abans i durant el curs de PQPI.

A. CENTRE 1 (PQPI privat):

Característiques generals:

El CENTRE 1 imparteix Programes de Qualificació Professional Inicial de tres famílies professionals: Imatge personal (Auxiliar de Perruqueria), Administració i gestió (Auxiliar d'oficina) i Electricitat i electrònica / Instal·lació (Auxiliar electrònica). Aquest centre inclou en els estudis de PQPI la matèria per realitzar les proves d'accés als Cicles Formatius de Grau Mitjà. Per extreure la informació he entrevistat al Coordinador de PQPI del centre.

Aquest curs hi ha hagut 32 alumnes en les 3 classes.

Família:

Grup molt **dispar i heterogeni**:

- Classe alta: percentatge petit provinent de la zona alta de la ciutat de Barcelona on treballen els 2 membres de la família.
- Classe mitjana: el 50-60% de les famílies. La majoria d'aquest grup amb negocis propis i estudis mitjans. Un petit percentatge tenen estudis superiors (llicenciats), on la dona no treballa. La majoria són autòctons.

- Classe mitjana-baixa treballadora: són el 30% de les famílies. Treballadors provinents de les obres, dones que netegen cases o locals, etc. o aturats.
- Alguns alumnes provenen de cases d'acollida i estan derivats pels serveis socials de la Generalitat.

El 20% o 30% d'aquestes famílies, i que coincideix amb la classe mitjana-baixa treballadora, viuen situacions d'exclusió social amb maltractaments a la llar, drogues, presons, males separacions o sense separar-se per qüestions econòmiques. En general, i com a conseqüència d'aquestes situacions, tenen poca preocupació per la vida dels seus fills. En definitiva famílies desestructurades que viuen relacions familiars difícils.

Les famílies es mostren **protectores** amb els seus fills fins a punts que els justifiquen les faltes per no venir a classe o pel mal comportament.

Alumnat:

La majoria dels alumnes són nois i noies d'entre 16 i 17 anys, només un petit percentatge és més gran. La repartició per sexes és equitativa al 50%, ja que les famílies professionals on acostuma a haver més presència femenina com la de perruqueria queda compensat per la presència masculina de la família professional d'electrònica. A administració i gestió està bastant repartit.

Pel que fa a les **capacitats** tenen alumnes amb Necessitat Educatives Especials (NEE) diagnosticats del tipus A (problemes cognitius) i del tipus B (problemes conductuals). Per sort són classes poc nombroses que no arriben al màxim establert per llei de 15 alumnes per aula.

El **nivell curricular** també és molt variat. Alguns alumnes no han assolit ni la comprensió lectora i no tenen ni la Primària completa aprovada, però han passat de curs any rere any. Altres arriben amb un nivell de 1er, 2on o 3er de la ESO. Segons el Projecte Formatiu de PQPI del centre "són alumnes que han fracassat durant l'etapa escolar i això els porta a rebutjar tot el que es relaciona amb el món educatiu. Tenen un baix nivell formatiu i un nivell alt d'absentisme i/o abandonament escolar. Per tant, es tracta d'alumnes amb molt baix nivell acadèmic la qual cosa dificulta la realització satisfactòria d'un projecte de vida personal en diferents àmbits (social i professional)".

El seu **comportament** depèn del tipus de família. Si provenen de famílies estructurades, són alumnes educats i respectuosos amb els altres. Pel contrari si la família és desestructurada, són insolents i contesten malament. Aquests tenen una mala relació amb les famílies.

Pel que fa als seus **valors** són solidaris amb els companys de classe. Segons el coordinador de PQPI, els alumnes fan "pinya" i treballen molt en grup des del primer dia. Tot i que al principi no és ben bé així, triguen unes setmanes en tenir bones relacions. Amb els adults la relació és dolenta, en especial aquells alumnes amb famílies desestructurades.

En general tenen poques **habilitats socials**: volen imposar la seva opinió, són impacients i no deixen parlar a l'altre; no existeix una comunicació real, no hi ha diàleg, parlen sense escoltar; d'altres no parlen amb ningú i tenen el cap baix. Tot plegat són diferents manifestacions d'una baixa **autoestima**. Al centre arriben amb moltes pors.

Alguns alumnes tenen experiències greus amb les **drogues** més enllà del consum experimental. Fins i tot n'hi ha que estan amb tractament.

Tal com diu el Projecte Formatiu de PQP del centre "es podria dir que molts d'ells tenen dèficits significatius pel que fa a: desmotivació, baixa autoestima, falta de confiança en sí mateix i en els altres, avorriment del sistema educatiu, dificultat en el ritme d'aprenentatge, manca de normes i d'hàbits de conducta i de treball. En ocasions i en menor grau també es poden trobar

joves amb deixadesa personal, lideratge negatiu, conducta agressiva, manca de referents positius, desescolarització (malalties, expulsions, absentisme escolar, etc.) o patologies psicològiques”.

Pel CENTRE 1 hi ha tres tipus d'alumnes: passiu, agressiu i assertiu. Dels quals els dos primers són els més comuns en els PQPI enfront del tercer que seria l'ideal d'alumnat. El centre els ha catalogat amb els quadres següents:

Passiu:

Què fa?	Què pensa?	Què sent?
<ul style="list-style-type: none"> - To de veu baix - Poca fluïdesa en la parla - Tartamudeig - No mira als ulls - Silencis - Mans nervioses - Incomoditat - Postura tensa - Inseguretat - Mirada baixa 	<ul style="list-style-type: none"> - Consideren que així no molesten als altres - Senten la necessitat de ser estimats i apreciats per tothom - Són persones sacrificades - Sensació constant de sentir-se incomprès, manipulat, de no ser tingut en compte 	<ul style="list-style-type: none"> - Baixa autoestima - Molta energia mental interna, però poca externa - Sentiment de culpabilitat - Sensació d'impotència - Dishonestedat emocional - Frustració - Ansietat

TAULA 2: Tipologia d'alumnat passiu a PQPI segons CENTRE 1.

Agressiu:

Què fa?	Què pensa?	Què sent?
<ul style="list-style-type: none"> - To de veu alt - Interrupcions - Utilització d'insults o amenaces - Contacte ocular reptador - Cara i mans tenses - Postura que envaeix l'espai de l'altre - Tendència a contraatacar 	<ul style="list-style-type: none"> - Consideren que només importen ells - Si no es comporten d'aquella forma és perquè són vulnerables - Ho situen tot en termes de guanyar o perdre - Pensen que la gent és dolenta i mereix ser castigada 	<ul style="list-style-type: none"> - Autoestima baixa - Ansietat creixent - Soledat - Sensació d'incomprensió - Culpabilitat - Frustració - Sensació de falta de control - Ràbia constant - Honestedat emocional

TAULA 3: Tipologia d'alumnat agressiu a PQPI segons CENTRE 1.

Assertiu:

Què fa?	Què pensa?	Què sent?
<ul style="list-style-type: none"> - Parla fluïda - Tranquil·litat - Seguretat - Relaxació del cos - Expressió de sentiments, tant positius com negatius - Defensa sense 	<ul style="list-style-type: none"> - Les seves conviccions acostumen a ser racionals i no distorsionades - Saben expressar els seus sentiments - Coneix i creu en uns drets per a ell mateix i per als altres 	<ul style="list-style-type: none"> - Bona autoestima - No se senten ni superiors ni inferiors respecte als altres - Satisfacció per les seves relacions - Respecte cap a un mateix

agressió - Capacitat per discrepar obertament - Saber acceptar errors - Sap dir que no		- Sensació de control emocional - Aclareix malentesos
---	--	--

TAULA 4: Tipologia d'alumnat assertiu segons CENTRE 1.

En definitiva, es tracta de joves amb baixa autoestima, una autoimatge i un autoconcepte negatius, manca de confiança en ells mateixos, etc. que inevitablement afecta l'expedient acadèmic. Això provoca una falta de motivació en els estudis i una falta d'atenció en allò que fan, que sovint pot desembocar en l'abandonament escolar. Tot plegat fa que tinguin menys recursos per accedir a un lloc de treball i/o seguir estudiant.

B. CENTRE 2 (PQPI públic)

Característiques generals:

El CENTRE 2 és un centre públic que imparteix Programes de Qualificació Professional Inicial de tres famílies professionals: Informàtica i comunicacions (Auxiliar de muntatge i manteniment d'equips informàtics), Comerç i màrqueting (Auxiliar en comerç i atenció al públic i Auxiliar ventes, oficina i atenció al client) i Administració i gestió (Auxiliar d'activitats i serveis administratius en general). Per extreure la informació s'ha entrevistat a una tutora i professora de PQPI d'informàtica. Aquest centre no té tant de control quantitatiu pel que fa a les famílies, com l'anterior. Tampoc té cap documentació escrita que recolzi l'entrevista.

Famílies:

El panorama familiar d'aquests alumnes també és molt **heterogeni**, provenen de realitats molt diferents: d'origen immigrant, classe benestant o classe treballadora. Algunes famílies estan ben estructurades i d'altres no. També hi ha una part petita de l'alumnat que prové de cases tutelades per serveis socials i de la casa de la maternitat (noies amb embarassos precoços).

El que es destaca sobre les famílies són unes **dinàmiques de funcionament internes poc estables**, com per exemple dinar a l'hora que es vol i on es vol (a l'habitació), la qual cosa després ho reproduïxen a classe i els professors es troben alumnes menjant pipes a l'aula quan volen. Segons la professora diu que són famílies molt **permissives** amb els seus fills i que no els hi posen límits. Els donen tot sense educar-los, no els ensenyen valors i això es reflecteix en el comportament. No obstant, diu, que això no passa amb tots els alumnes, però que és una realitat.

Alumnat:

Són alumnes que tenen entre 16-21, tot i que la majoria està més a prop dels 16-17 anys. El PQPI de la família d'informàtica hi ha més nois que noies, mentre que als d'administració i comerç passa a la inversa, hi ha més noies que nois. Se suposa que aquests alumnes accedeixen al programa de manera voluntària ja que és un estudi postobligatori. Tot i així, pel comportament d'alguns pocs alumnes es detecta que hi ha una obligació des de dalt i indirecta, probablement dels seus progenitors o tutors.

Pel que fa a les **capacitats** tenen un alumne per aula amb Necessitat Educatives Especials (NEE), com diu la llei. La resta d'alumnes destaca pel mal **comportament** i per no saber estar. No tenen clar quins són els límits, les normes de convivència ni les conseqüències que pot tenir saltar-se-les.

Seguint amb el comportament, demostren una absència absoluta de la cultura de l'esforç, no tenen compromís en fer tasques i finalitzar-les. Poc esperit de lluita i de ser constants i perseverants per aconseguir objectius i metes. Es pensen que les coses s'aconsegueixen sense fer res, per casualitat, que és qüestió de sort.

A casa no tenen obligacions, se'ls permet tot. Són molt "mantes" i ganduls, falta d'autocontrol que pot desembocar en mal educats o en agressivitat. No saben que tot no es pot fer ni que tot es pot aconseguir i que a vegades s'han d'adaptar al funcionament del món encara que no els vingui de gust. El PQPI els se serveix com un entrenament per a la vida real i per a la feina, el món no s'adapta a ells.

Sobre el **nivell curricular** arriben amb moltes mancances, molts han arribat a 2on de la ESO amb dificultats importants amb matèries instrumentals com les matemàtiques i la llengua. En general un nivell baix. Senten rebuig per l'estudi i tenen poca tolerància a la frustració. Hi ha casos d'expulsions i absentisme durant la secundària. No tenen hàbits d'estudis (sense disciplina), ni constància ni paciència per portar a terme alguna cosa. Per contra, tenen interès en aprendre una professió que es contraposa a l'estudi acadèmic. Els falta aprendre que per fer-se un lloc a la professió s'ha de treballar i ser constant.

En general tenen poques **habilitats socials**, problemes per interrelacionar-se fins i tot amb els de la seva franja d'edat. Perfils individualistes, egoistes, poc empàtics i aïllats. Menteixen molt. Amb els adults tampoc s'entenen, principalment amb els seus pares i mares.

Tenen poca confiança en ells mateixos i sensació de fracassats, no se senten capaços de fer coses. El que evidencia una falta d'**autoestima**, tot plegat afecta a la imatge que tenen d'ells mateixos i al seu autoconcepte com a persones.

Alguns alumnes consumeixen **drogues** de manera diària, no experimental.

C. Exalumnes de PQPI públic.

Els entrevistats han estat tres nois: dos de 18 anys i un de 19. S'ha pogut contactar amb ells fàcilment perquè havien aprovat el PQPI i seguien estudiant dins el mateix institut (CENTRE 2). Dos d'ells van descobrir el PQPI fora de l'institut on van cursar l'ESO, en canvi al tercer el van aconsellar que seguís per aquest camí. Tots tres van sortir molt escarmentats del seu pas per la secundària: dos van acabar a tercer de l'ESO i l'altre a quart. Quan van descobrir el PQPI, el van percebre com l'última oportunitat per seguir dins la "societat normalitzada".

Pel que fa a les raons per les quals creuen que **no van acabar l'ESO** són les següents: conflictes amb els professors, mala actitud, falta d'interès per la matèria, classes molt avorrides i professors que no ensenyen bé. Segons els alumnes entrevistats, diuen que les dues darreres raons feien difícil seguir amb interès la classe. Tot i així, el reconeixement de la mala actitud per part seva suposa assumir certa responsabilitat per no haver acabat l'ESO.

Sobre l'**actitud** reconeixen que probablement no era l'adient, que per raons diverses havien tingut problemes des de l'inici de la secundària, però que no havien tingut cap oportunitat per canviar la situació. Segons diuen, els professors no els deixaven començar de nou, que a la mínima ja els "fitxaven". I que si tenies problemes amb un professor, en tenies amb la resta.

Són alumnes amb **poca motivació** per la matèria i per l'estudi en general que lligat a una dinàmica tradicional d'impartir classe on el professor parla i l'alumne només escolta fa que la desmotivació augmenti. A més, diuen que el moment vital de l'ESO (dels 13 als 16 anys), i sobretot als primers cursos, les classes es fan molt pesades, que als 30 minuts ja desconnecten perquè realment el que volen és córrer al patí.

A l'inici del PQPI tots tres tenien el **sentiment de fracassats**, no se sentien valorats pels professors de la secundària, cosa que els feia tenir poca confiança en ells mateixos i les seves capacitats. A un dels instituts de secundària els van arribar a anomenar "desfets socials", l'etiqueta amb la que van arribar al PQPI.

3. Descripció de la solució proposada

3.1. Introducció

3.1.1. Competència intrapersonal i interpersonal

De l'anàlisi sobre els alumnes de PQPI se'n desprèn la necessitat d'aprofundir en dues competències clau pel seu desenvolupament: la intrapersonal i la interpersonal. La primera per treballar aspectes relacionats amb el comportament i la segona per millorar les relacions amb els altres i aprendre a treballar en equip.

Els investigadors en aquest camp com John Mayer, Peter Salovey [3] o Daniel Goleman [4] han parlat de la **competència intrapersonal** a partir d'estudis realitzats sobre la intel·ligència emocional. Resumint les seves paraules es podria dir que aquesta competència es caracteritza principalment per "ser conscient d'un mateix". És aquella capacitat que permet conèixer els propis sentiments en el mateix moment en què sorgeixen. Com diu Daniel Goleman en el seu llibre *Inteligencias emocionales* (1995) és "la atención continua a los propios estados internos, esa conciencia autorreflexiva en la que la mente se ocupa de observar e investigar la experiencia misma, incluidas las emociones". Es tracta d'una atenció imparcial o neutre d'un mateix, com si fos algú que s'observa des de fora, i que no reacciona ni es jutja davant les pròpies emocions. En paraules de John Mayer i Peter Salovey anomenats en el llibre de Goleman la competència intrapersonal significa "ser consciente de nuestros estados de ánimo y de los pensamientos que tenemos acerca de esos estados de ánimo".

Aquesta és la base pel desenvolupament d'habilitats relacionades a la competència intrapersonal com podria ser l'autocontrol o poder desfer-se d'actituds i pensaments negatius. La presa de consciència de les emocions porta a ser conscient també dels pensaments i reaccions conductuals que es tenen sobre les emocions i d'aquesta manera s'obre la porta a poder gestionar-les i conduir-les, en definitiva a transformar-les. De cara als alumnes de PQPI pot suposar una millora en el control de la seva actitud o comportament. Identificar aquestes emocions i poder regular-les és el primer pas per a què no interfereixin en la vida acadèmica de manera negativa. Quan els alumnes són capaços de conduir les emocions, les capacitats cognitives com l'aprenentatge poden treballar més lliurement.

Goleman en el seu llibre explica el lligam entre l'emoció i el pensament i com la primera condiona els processos de la segona. Per fer-ho, explica com ha evolucionat el cervell des de la fase més primitiva a la més racional, parla d'emocions primàries i de la funció de subsistència que han tingut des dels inicis de la nostra espècie. Unes emocions que van precedir al pensament en la nostra evolució. "La región más primitiva del cerebro y que compartimos con todas aquellas especies que sólo disponen de un rudimentario sistema nervioso, es el tallo encefálico, que se halla en la parte superior de la médula espinal. Este cerebro rudimentario regula las funciones vitales básicas, como la respiración o el metabolismo (...). De este cerebro primitivo —el tallo encefálico— emergieron los centros emocionales que, millones de años más tarde, dieron lugar al cerebro pensante —o "neocórtex"—(...). El hecho de que el cerebro emocional sea muy anterior al racional y que éste sea una derivación de aquél, revela con claridad las auténticas relaciones existentes entre el pensamiento y el sentimiento".

Anna Carpena a *Aprender y educar con bienestar y empatía: La formación emocional del profesorado* (2013) [5] també esmenta aquest vincle i a més fa una incorporació nova:

“Sabemos que las emociones se manifiestan y se perciben a través de los cambios corporales. Así mismo sabemos, porque lo ha demostrado la neurociencia, que la emoción, el pensamiento y el cuerpo están interrelacionados por medio de circuitos bioquímicos y neuronales”. I afegeix: “las emociones están siempre presentes, guiando la acción o la inacción, y en la edad escolar tienen un claro papel favorecedor o de interferencia en todos los procesos de aprendizaje (...) ya que potencian o obstaculizan la capacidad de pensar, planificar y resolver problemas de cualquier tipo”.

Així doncs cal aprendre a gestionar les emocions per tal de facilitar l'aprenentatge. L'ansietat, l'enuig o la molèstia l'entorpeixen perquè no permeten que l'alumne percebi la informació de manera adient i per tant no la pot processar correctament. Aquestes emocions negatives absorbeixen l'atenció i concentració i li impedeixen centrar-se en els estudis. Saber com se sent un mateix i com pensa, connectar amb nosaltres mateixos i conèixer-nos, descobrir com aquests sentiments i pensaments ens afecten i tenir les eines per transformar-los en positiu, propícia que s'escolli bé allò que fem, que les nostres accions estiguin ben orientades i per tant que afavoreixi al benestar. Una cadena de successions que porta a tenir confiança en les pròpies capacitats, a construir-se una imatge realista basada en el propi criteri i a orientar la vida en funció d'això.

No només cal “aprendre a ser” també cal “aprendre a conviure” amb els altres, per anomenar-ho amb la terminologia dels currículums. No estar a gust amb els altres i patir situacions d'exclusió amb els companys, per exemple, pot influir en el rendiment acadèmic, “ya que puede deteriorar las capacidades cognitivas esenciales para la asimilación de información”, segons Carpena. Un bon ambient de confiança i seguretat proporciona tranquil·litat i això fa que la ment no estigui preocupada ni inquieta per altres qüestions i afavoreix un clima d'aprenentatge.

L'habilitat de ser conscient dels propis sentiments i poder expressar-los fa de pont entre la competència intrapersonal i la **interpersonal**, la segona que ens referim a l'inici de l'apartat. Aquesta és l'habilitat de poder-nos relacionar amb els altres. Tan si es vol com si no cada vegada que ens trobem amb algú expressem emocions, que sens dubte les altres persones capten de manera conscient o inconscient i que suposen una interacció emocional. Les persones que tenen més capacitats interpersonals són capaces de controlar aquestes expressions inconscients i així afavorir a les relacions socials.

La calma interna es converteix en un requisit indispensable per dominar l'art de les relacions socials. És impossible poder-se relacionar correctament i sentir empatia pels altres si la persona està inquieta o té algun problema que la pertorba. I això només s'aconsegueix si la persona es coneix i és capaç de dirigir i transformar les emocions que no li deixen estar tranquil·la internament. Alhora conèixer les pròpies emocions i saber detectar-les facilita la identificació de les mateixes emocions en els altres, equiparant-les i atorgant-li la importància que es mereixen i donant un cop de mà si és necessari. Tal com diu Carpena “Partiendo de la propia singularidad, podemos orientar hacia la identificación con los demás y sentir que ellos y nosotros somos humanamente lo mismo, sean cuales sean las diferencias (físicas, culturales, ideológicas, sociales...)”. Aquesta és la base que garanteix unes bones relacions.

La capacitat d'expressar els sentiments és una habilitat social fonamental que afavoreix les relacions. Com s'ha dit línies més a dalt, comunicar significa fer un intercanvi d'emocions i al mateix temps també es generen noves emocions. Per això és important controlar aquesta comunicació de cara a les relacions. Descodificar les diferents estratègies socials de relacionar-nos i saber adequar-les a cada situació és un símptoma positiu de que es domina aquest art. És necessari ser assertiu expressant sentiments i escoltant per tal de no provocar emocions negatives en els altres que entorpeixin les relacions. La persona que tingui desenvolupada aquesta competència és capaç de moure's millor en l'esfera social i de gestionar els conflictes quan apareguin.

Les competències intrapersonal i interpersonal ja fa temps que es vinculen al món educatiu. Howard Gardner [6] parla d'elles en la seva teoria de les intel·ligències múltiples que

desenvolupa al 1983. El psicòleg, investigador i professor de Harvard ja va posar sobre la taula l'evidència de diferents capacitats cognitives en els individus més enllà de les tradicionals i com totes elles es poden considerar intel·ligències. En la seva tesi parla de set intel·ligències: la lingüística, la lògico-matemàtica, la espacial, la musical, la corporal i cinètica, intrapersonal i la interpersonal. A partir d'aquest descobriment Gardner proposa adaptar les escoles per a que els alumnes puguin desenvolupar les habilitats relacionades amb totes elles. La qual cosa ja demostra la necessitat de que els alumnes es desenvolupin en altres capacitats per enfrontar-se als obstacles de la vida. O el que és el mateix, la necessitat de que en els centres educatius es treballin totes aquestes intel·ligències per poder resoldre problemes de diferents índole. I és que aquesta és la funció bàsica de la intel·ligència i l'escola ha de preparar als joves per superar els entrebancs amb què es troben.

3.1.2. Antecedents: l'ús de la càmera i el mitjà audiovisual com a eina innovadora per afrontar dificultats individuals i col·lectives i apoderar a persones.

Els centres que cursen els PQPI ja tenen mecanismes i recursos propis per apoderar als alumnes i fer-los capaços de realitzar els seus objectius. Ara, però, es fa una proposta innovadora amb la càmera de vídeo. Innovadora en l'educació formal, però que ja ha funcionat en l'educació no formal dels casals i esplais o en el món terapèutic amb iniciatives com la videoteràpia. L'experiència d'aquests treballs refermen l'eina audiovisual com a mètode efectiu per a apoderar persones i col·lectius.

Altres experiències:

Sobre el treball en l'educació no formal de casals, esplais i/o centres socials se'n podrien anomenar moltes experiències que l'han portat a terme, des d'ACSUR Las Segovias [7], Teleduca [8], l'Associació de Periodisme Fora de Quadre [9] o la Fundació Pere Tarrés [10], per anomenar algunes. Totes elles amb matisos i peculiaritats diferents però que tenen en comú l'ús de la càmera i la realització de documentals i vídeos com a eina socioeducativa entre adolescents i que treballen valors com el compromís i la responsabilitat individual i de grup, el treball en equip, la cohesió, la transformació social, l'apoderament, etc. Una sèrie de valors que posen l'accent en l'individu amb els altres i l'entorn. O dit amb altres paraules uns valors que porten implícites les competències interpersonals entre d'altres aspectes.

Entre totes aquestes experiències destacar el projecte YouthMe [11] organitzat i encapçalat per la Fundació Pere Tarrés amb finançament de la Unió Europea i que s'executa a cinc països comunitaris entre el 2011 i 2013. Un projecte que conjuga diversos enfocaments i aportacions amb una finalitat: l'apoderament individual i de grup per incidir en la transformació social. Un objectiu molt lloable que contribueix a la comunitat, però que sobretot capacita als joves en la relació amb els altres mitjançant la realització d'una peça audiovisual i els dóna recursos per a gestionar-se a ells mateixos a través de tècniques diverses com el *reflect-action* (reflexió i acció a partir de la reflexió inicial) i la videoteràpia.

El món terapèutic també ha introduït el vídeo com a eina metodològica per a solucionar aspectes de l'individu, especialment els relacionats amb l'autoconcepte i l'autoestima. Són mètodes realment nous en el món terapèutic que inclouen els mitjans audiovisuals pel creixement personal. L'aplicació d'aquestes alternatives terapèutiques estan en fase d'experimentació o de laboratori com diuen alguns professionals del sector.

Els participants de la teràpia es graven a ells mateixos i després es veuen. La mirada de la càmera es torna "imparcial" en tot allò que la persona diu o fa, i en els moviments o gestos. En aquest punt es contrasta el que la persona viu i sent a través d'aquesta imatge provinent de l'exterior amb la que ella té internament. L'anàlisi realitzat per l'individu, el grup i el professional té molta rellevància, ja que suposa un "donar-se compte". I és que precisament aquí resideix el

poder de la càmera i la força de la imatge, fa prendre consciència d'un mateix, de com et veus, de com et veuen els altres i de com creus que els altres et veuen. És important per desenvolupar-se com a persones saber diferenciar entre el que sóc, el que vull o el que puc, i allò que els altres esperen de nosaltres, ens diuen el que som, el que volem i el que podem.

Aquest tipus d'experiència posa l'accent en el procés que viuen els participants amb la presa de consciència i no en el contingut. No es valora ni es jutja allò que es diu. A més, s'incideix en allò que està succeint, en el que està pensant o sentint per sobre del que va ser, podria haver estat, podria ser o deuria estar succeint.

3.2. La proposta dins la programació oficial de PQPI

A l'apartat "Definició i context del problema" d'aquest TFM ja s'ha mencionat l'estructura general del PQPI, concretament a la taula número 1. En aquest punt es reprèn per aprofundir en la programació. La taula 1 diu que el PQPI està format per 3 mòduls:

- Mòdul A: mòduls específics (obligatori)
- Mòdul B: mòduls formatius de caràcter general (obligatori)
- Mòdul C: mòduls per obtenir el GESO (opcional)

La proposta d'utilitzar la càmera com a una eina psicopedagògica s'encabeix dins el mòdul B de caràcter general de la programació oficial.

Pel que fa a la distribució horària, el Decret 140/2009 que regula els PQPI estableix un mínim i un màxim d'hores per curs. Cada centre s'encarrega d'establir els horaris i el programa definitiu en funció de les necessitats de la família professional o el col·lectiu d'alumnes.

Per llei s'estableix que el PQPI ha de durar un curs escolar i ha de tenir un mínim de 800h i un màxim de 1.100h amb els dos mòduls obligatoris (mòdul A i B) i sense incloure el mòdul opcional (mòdul C). D'aquestes hores el mòdul B ha de tenir entre el 30% i el 50% de les hores. És a dir, un mínim de 240h i un màxim de 550h en funció de la durada total del curs.

El mòdul B inclou tres mòduls formatius, alhora cadascun d'ells té uns crèdits associats. La distribució és la següent:

MÒDULS B: Mòduls formatius de caràcter general (obligatori)	
Mòduls formatius	Crèdits
Desenvolupament i recursos personals	Desenvolupament personal
	Desenvolupament en lloc de treball
	Projecte formatiu professional
Coneixement de l'entorn social i professional	Entorn social i cultural
	Entorn socioeconòmic
	Entorn laboral i professional
Aprenentatges instrumentals bàsics	Tècniques comunicatives bàsiques per al món laboral i la vida quotidiana
	Estratègies i eines matemàtiques bàsiques en el món laboral i per a la vida quotidiana
	Tecnologies de la informació i la comunicació

TAULA 5: Estructura del mòduls formatius de caràcter general de PQPI (Mòdul B).

El mòdul formatiu o MF de “Coneixement de l'entorn social i professional” aprofundeix en el món del treball en general, en l'àmbit corresponent al perfil professional del programa i en la realitat empresarial del territori. Vindria a ser el que es coneix com a “Formació i orientació laboral” (FOL) en altres estudis, centrant-se quan cal en la família professional del PQPI.

El MF d'“Aprentatges instrumentals bàsics” es refereix als coneixements i competències bàsiques de comunicació (llengua i TIC) i matemàtiques. Aquest mòdul ha de permetre superar les proves d'accés als cicles de grau mitjà per a què els alumnes puguin continuar la formació acadèmica, ja que avui dia la formació es desenvolupa al llarg de la vida.

Les competències que es volen treballar i desenvolupar s'inclouen dins el mòdul formatiu de “Desenvolupament i recursos personals”, concretament en els crèdits de “Desenvolupament personal” i “Desenvolupament en lloc de treball”. Els blocs de continguts que es treballen amb la càmera són: “Identitat personal i autoconeixement”, “Autonomia personal i habilitats socials”, “Actituds i hàbits laborals”, “Planificació i organització” i “Avaluació de les tasques realitzades”. A la taula número 3 es senyalitzen amb negreta i cursiva.

Mòdul formatiu	Crèdits	Bloc de continguts
Desenvolupament i recursos personals	<i>Desenvolupament personal</i>	<i>Identitat personal i autoconeixement</i>
		<i>Autonomia personal i habilitats socials</i>
		Educació per a la salut personal i per al respecte mediambiental
	<i>Desenvolupament en lloc de treball</i>	<i>Actituds i hàbits laborals</i>
		<i>Planificació i organització</i>
		<i>Avaluació de les tasques realitzades</i>
	Projecte formatiu professional	Perfils i indicadors d'ocupabilitat
		Tècniques de recerca de feina
		Projecte professional i itinerari formatiu

TAULA 6: Crèdits on es desenvolupa la proposta dins el mòdul formatiu de Desenvolupament i recursos personals.

A la taula 4 es fa una relació dels crèdits, blocs de contingut i Unitats Formatives (UF, d'ara endavant) resultants dins el mòdul formatiu de “Desenvolupament i recursos personals”.

Mòdul formatiu: Desenvolupament i recursos personals			
Crèdits	Bloc de continguts	Continguts	Unitats Formatives
Desenvolupament personal	Identitat personal i autoconeixement	Autoconeixement i característiques individuals	UF. Habilitats personals
		Autoestima i tècniques d'autoavaluació	
		Gestió emocional	
	Autonomia personal i habilitats socials	Habilitats socials	UF. Habilitats socials
		Identificació i resolució de problemes	
	Educació per a la salut personal i per al	Les persones i la salut	UF. La salut de les persones i el
Mediambient i la seva			

	respecte mediambiental	conservació	mediambient
Desenvolupament en lloc de treball	Actituds i hàbits laborals	Treball en equip	UF. Les relacions de grup
		Hàbits personals i en el treball	
	Planificació i organització	Processos i factors de qualitat. Formació al llarg de la vida	UF. L'autoavaluació i l'aprenentatge al llarg de la vida
	Avaluació de les tasques realitzades	Presa de consciència de les pròpies capacitats	
Autoavaluació de la tasca realitzada i de l'assoliment dels objectius marcats			
Projecte formatiu professional	Perfils i indicadors d'ocupabilitat	Perfils professionals	UF. Perfils professionals i oportunitats de feina
		Indicadors d'ocupabilitat	
		Percepció dels canvis com a oportunitats	
	Tècniques de recerca de feina	Procés de recerca activa de feina	UF. Buscar feina
		Tècniques i estratègies per a la recerca de feina	
		Documents bàsics	
Projecte professional i itinerari formatiu	Projecte professional i itinerari formatiu		

TAULA 7: Relació de crèdits, bolc de continguts, continguts i la creació d'Unitats Formatives dins el MF de Desenvolupament i recursos personals.

La següent taula ordena cronològicament la impartició de les UF i es marca el temps dedicat a cadascuna. Com es pot veure la UF de "La salut de les persones i el mediambient" es preveu donar en un ordre diferent.

MF: Desenvolupament i recursos personals	
Unitats formatives	Temporització
1. <i>Habilitats personals</i>	10h
2. <i>Habilitats socials</i>	7h
3. <i>Les relacions de grup</i>	10h
4. <i>L'autoavaluació i l'aprenentatge al llarg de la vida</i>	2h
5. La salut de les persones i el mediambient	5h
6. Perfils professionals i oportunitats de feina	8h
7. Buscar feina	10h
TOTAL:	52h

TAULA 8: Ordre de les UF dins el MF de "Desenvolupament i recursos personals"

Les quatre primeres UF (en negreta i cursiva a la taula 8) es proposen treballar a través de la càmera de vídeo. A continuació es detallen els criteris d'avaluació i les competències, així com

el contingut de cadascuna d'elles establertes pel Decret i ordenades a la Xarxa Telemàtica Educativa a Catalunya [12].

Unitats Formatives	Continguts	Criteris d'avaluació	Competències
1. Habilitats personals	Autoconeixement i característiques individuals	<ul style="list-style-type: none"> - S'identifica com a membre d'una comunitat i accepta els aspectes negatius propis amb visió positiva i perspectives de superació i canvi. - És respectuós en el tracte amb els altres i accepta les diferències 	Reconèixer, acceptar i respectar les característiques pròpies i dels altres, així com el dret a la pròpia identitat, tot acceptant i valorant les diferències.
	Autoestima i tècniques d'autoavaluació	Reconeix les seves habilitats, limitacions i interessos, i actua amb confiança i seguretat en les pròpies possibilitats.	Identificar, acceptar críticament i construir la pròpia identitat, desenvolupant l'autoestima en tots els àmbits de la personalitat.
	Gestió emocional	Es comporta amb criteri, responsabilitat i actitud positiva, controlant les emocions negatives (frustracions, tristesa, por, nerviosisme, impulsos agressius, i altres).	Desenvolupar mecanismes d'autoregulació de les pròpies emocions i de la pròpia conducta, així com habilitats emocionals i de comunicació assertiva en les relacions personals i de grup, mostrant actituds empàtiques, solidàries i constructives.
2. Habilitats socials	Habilitats socials	<ul style="list-style-type: none"> - Sap escoltar i participa en situacions de diàleg i debat. Recorre al diàleg per comprendre les situacions, arribar a acords, prendre decisions i resoldre conflictes. - Actua autònomament i responsablement quan ha rebut instruccions concretes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Escoltar i respectar les opinions dels altres. - Actuar amb autonomia, valorant i responsabilitzant-se de les conseqüències de les pròpies accions. - Argumentar i defensar les pròpies opinions desenvolupant habilitats de comunicació assertiva. - Participar amb responsabilitat en la presa de decisions del grup, utilitzant el diàleg i la mediació per arribar a acords, assumint les pròpies obligacions conseqüentment.
	Identificació i resolució de problemes	<ul style="list-style-type: none"> - Accepta les conseqüències que es deriven de les seves decisions. - Actua en base als seus interessos i necessitats en les relacions interpersonals, amb respecte cap a un mateix i cap els altres. - Aporta solucions positives en situació de conflicte i coopera en la resolució de problemes i en projectes grupals 	<ul style="list-style-type: none"> - Entendre, acceptar i practicar les normes de convivència i els hàbits cívics en les relacions personals entre iguals o amb persones adultes. - Conèixer i utilitzar estratègies de participació activa, cooperació i diàleg en la construcció del projecte personal i professional. - Reconèixer el valor de l'esforç personal, aprenent dels èxits i assumint els errors i els riscos amb responsabilitat. - Desenvolupar la capacitat crítica i d'iniciativa personal, assumint responsabilitats i actuant amb autonomia, tot aplicant les normes de convivència.
3. Les	Treball en equip	- Realitza tasques individuals i	- Participar de forma activa en el

relacions de grup	Treball en equip	col·lectives amb responsabilitat, interès, constància i ordre, i manté l'atenció i concentració adequades. - Afronta les tasques amb actitud positiva i de col·laboració. - Crea un bon ambient de treball amb els companys i responsables.	treball en grup, adoptant una actitud responsable, solidària, cooperativa i dialogant, tot respectant els principis bàsics del funcionament democràtic. - Mantenir actitud positiva cap el treball, per prevenir situacions problemàtiques i resoldre problemes per si mateix/a. - Valorar les normes de convivència que regulen les relacions socials, en general, i en l'àmbit sociolaboral, en particular.
	Hàbits personals i en el treball	- Assisteix al centre amb regularitat i puntualitat d'acord amb els horaris i compromisos establerts, i respecta la jerarquia organitzativa i les seves directrius.	- Reconèixer el principi d'autoritat i acceptar les normes i instruccions que se'n deriven.
4. L'autoavaluació i l'aprenentatge al llarg de la vida	Processos i factors de qualitat. Formació al llarg de la vida	- Organitza el treball i les instruccions rebudes, i descriu els passos i les fases que ha seguit en el desenvolupament de tasques i/o projectes.	- Valorar els avantatges de la qualitat en el treball i de la formació al llarg de la vida.
	Presència de consciència de les pròpies capacitats	- Explica els seus èxits i fracassos i analitza la tasca duta a terme en un grup de treball, valorant el procediment i l'adequació dels recursos emprats, la qualitat del resultat aconseguit, el grau d'implicació de cadascun dels seus components i el temps invertit en el procés.	- Conèixer els processos, tècniques i característiques de les tasques pròpies del perfil professional i dels materials i equips utilitzats en el treball. - Prendre consciència de la tasca, planificar la seva realització i avaluar-la emprant criteris de qualitat i eficiència.
	Autoavaluació de la tasca realitzada i de l'assoliment dels objectius marcats	- Organitza i administra adequadament el temps en la realització del seu treball/feina i del seu lleure, marcant-se objectius concrets i assequibles, i controlant les pressions indegudes de les situacions o de l'entorn social. - Gestiona els recursos assignats amb eficàcia. - Reconeix els coneixements i les competències assolides i les relaciona amb la seva utilitat en l'àmbit personal i professional. - Sap proposar-se objectius conforme a les seves capacitats i buscar els recursos necessaris per a resoldre els problemes que puguin anar sorgint per aconseguir-los.	- Desenvolupar la capacitat d'observació i el pensament crític. - Aprendre a treballar per objectius i projectes. - Ser conscient de la seqüència d'accions necessària per a la realització de la tasca que escometa, avaluar la seva dificultat i planificar-la, autònomament o en col·laboració.

TAULA 9: Unitats formatives amb continguts, criteris d'avaluació i competències.

3.3. La proposta. Temporització en dos grans blocs.

La proposta de desenvolupar les Unitats Formatives amb la càmera es divideix en dos grans blocs de treball en funció del contingut, que alhora està relacionat amb les competències intrapersonal i interpersonal.

Així doncs, la primera competència es treballa amb la primera UF, "Habilitats personals" i part del contingut de la segona UF, "Habilitats socials", concretament el contingut que porta el mateix nom que la UF. La competència interpersonal s'imparteix amb el contingut restant de la segona UF, la tercera ("Les relacions de grup") i la quarta ("L'autoavaluació i l'aprenentatge al llarg de la vida").

3.3.1. Proposta d'activitats

La taula 10 és la proposta d'activitats dividides en els dos blocs acabats d'esmentar i relacionades amb el contingut i les UF corresponents. El primer bloc queda molt ben definit perquè cada activitat té un contingut associat que a més té el mateix nom. En canvi, amb el segon bloc no passa així. Es fa difícil diferenciar i separar les UF amb els seus continguts ja que la realització d'un vídeo es concep com un treball integral i transversal on els continguts i les competències s'entrellacen contínuament.

Bloc	Activitat	Contingut	Temps	UF
Vídeos individuals: competència intrapersonal	1. Autoconeixement i característiques individuals	Autoconeixement i característiques individuals	3h	1
	2. Autoestima i tècniques d'autoavaluació	Autoestima i tècniques d'autoavaluació	3h	1
	3. Gestió emocional	Gestió emocional	4h	1
	4. Habilitats socials	Habilitats socials	4h	2
Vídeo de grup: competència interpersonal	5. Preproducció i guió	- Identificació i resolució de problemes - Treball en equip - Hàbits personals i en el treball	5h	2 i 3
	6. Gravació	- Identificació i resolució de problemes - Treball en equip - Hàbits personals i en el treball	4h	2 i 3
	7. Edició	- Identificació i resolució de problemes - Treball en equip - Hàbits personals i en el treball	4h	2 i 3
	8. Visionat i reflexió	- Processos i factors de qualitat. Formació al llarg de la vida. - Presa de consciència de les pròpies capacitats. - Autoavaluació de la tasca realitzada. Assoliment dels objectius marcats	2h	4

TAULA 10: Activitats dels dos blocs de treball.

3.3.2. Primer bloc: competència intrapersonal

Metodologia

La competència intrapersonal es desenvolupa a través de diverses activitats de diferent durada cadascuna. Aquí la càmera s'utilitza com una eina neutre, representant la realitat personal de cadascú i emmirallant als alumnes amb el seu comportament. Aquest instrument facilita posar-se en la situació d'observador d'un mateix, contrastant el que es veu amb el que se sent o es pensa.

Aquestes activitats tenen una petita introducció teòrica on s'explica el tema central. No es pretén fer classes magistrals teòriques, més aviat donar fonaments sobre el que s'explora durant les sessions de l'activitat.

La configuració de la classe canvia, no és com les tradicionals. Els alumnes s'asseuen en cercle amb el professor que explica la teoria. La idea és propiciar un espai de diàleg i reflexió de grup.

En aquestes classes es demana als alumnes explícitament el respecte a les vivències i experiències dels companys sense jutjar-les, ja que es tracta d'aspectes personals de l'individu. A més, es proposa valorar la força que suposa exposar-se d'aquesta manera. Es tracta de descobrir quines emocions hi ha darrera de cada comportament i de que cadascú trobi la manera de transformar la seva conducta més afí a la seva personalitat.

Material i recursos

Per fer les classes es compta amb càmeres de vídeo domèstiques del centre i amb les càmeres dels mòbils dels alumnes. També es té un projector i un ordinador per visionar les gravacions.

Avaluació

L'avaluació d'aquesta part de la matèria és mitjançant la participació a classe i l'entrega dels vídeos individuals. És necessari entregar tots els treballs videogràfics al professor per superar-la i fer com a mínim una reflexió sobre cada vídeo ja sigui oral o per escrit.

La nota final d'aquest bloc ve donada per la mitjana ponderada de cada activitat, que alhora és una mitjana de les entregues realitzades. Com que n'hi han 4 activitats programades cadascuna d'elles té un pes d'un 25%.

$$\text{Nota Final} = 25\% \text{ A1} + 25\% \text{ A2} + 25\% \text{ A3} + 25\% \text{ A4}$$

A1: activitat 1; A2: activitat 2; A3: activitat 3; A4: activitat 4.

Mostra d'activitat de vídeo individual:

ACTIVITAT 3: GESTIÓ EMOCIONAL	
Unitat Formativa:	1. Habilitats personals
Competències:	Desenvolupar mecanismes d'autoregulació de les pròpies emocions i de la pròpia conducta, així com habilitats emocionals i de comunicació assertiva en les relacions personals i de grup, mostrant actituds empàtiques, solidàries i constructives.

Contingut:	
Gestió emocional <ul style="list-style-type: none"> • Estats emocionals • Autocontrol emocional 	
Criteris d'avaluació:	
Es comporta amb criteri, responsabilitat i actitud positiva, controlant les emocions negatives (frustracions, tristesa, por, nerviosisme, impulsos agressius, i altres).	
Indicadors d'avaluació:	
<ul style="list-style-type: none"> • Descarta les actituds físiques violentes i mai fa servir les agressions físiques. • En cas d'estat emocionalment alterat, mesura les seves paraules. • Demostra haver reflexionat sobre aspectes emocionals de la conducta. 	
Desenvolupament	Temps
Activitat 1: 1. Presentació de l'activitat. El grup s'asseu en un cercle. <ul style="list-style-type: none"> • Què es farà? Es parlarà de les emocions i com aquestes interactuen amb els altres. • Ens gravarem a nosaltres mateixos. 2. Nocions elementals per entendre com funcionen: <ul style="list-style-type: none"> • Quines són les emocions bàsiques • Quina funció tenen • Com es manifesten i transmeten 3. Activitat: gravar-se a un mateix explicant l'última vegada que va sentir una de les emocions bàsiques. Explicar què va passar i com es va sentir. 4. El vídeo no pot superar els 5 minuts. Es grava amb una càmera de classe o amb la del mòbil. Preveure diferents espais per gravar-se.	1h
Activitat 2: 1. Posar en comú les gravacions fetes i l'experiència. Fer aportacions des de fora pels companys i pel propi alumne: descriure l'actitud, el comportament, el to de veu, els gestos, la mirada, etc. Es tracta d'associar l'emoció al comportament i identificar-la. No es vol jutjar l'emoció, sinó descobrir com actua. 2. Què pensa l'alumne? Creus que l'actitud o el comportament ha influït en la situació inicial? I en l'altra persona? 3. Es farà amb tants alumnes com es pugui, tot i que es preveu no fer-los tots. 4. Gravar-se a casa amb la mateixa situació, ara posant-se en la pell de l'altra persona. Com actua l'altre persona? Influeix el comportament inicial?	2h
Activitat 3: 1. Posar en comú les experiències de posar-se a la pell de l'altre a partir de l'experiència d'un d'ells. 2. Adonar-se que les emocions es transmeten amb accions i aquestes formen el comportament. Canviant les accions, es canvia el comportament. Que les emocions es contagien i interactuen amb els altres, per tant, tenen repercussions en els altres. 3. Què faries ara si es tornes a repetir una situació semblant? Com actuaries?	1h
Total:	4h

TAULA 11: Desenvolupament d'una activitat del bloc de vídeo individual.

3.3.3. Segon bloc: competència interpersonal

Metodologia

Per la seva banda, la competència interpersonal es desenvolupa a través d'una peça audiovisual. És a dir, un projecte cooperatiu elaborat entre grups o el que és el mateix un ABP (Aprentatge Basat en Projectes). Aquest segon bloc no és tan introspectiu, però el treball en equip posa de relleu molts aspectes treballats en el primer bloc.

Aquesta part consisteix en fer un curt documental d'uns 10 minuts de llargada en dos grups diferents sobre un tema que els inclogui a ells mateixos. D'aquesta manera ells són els protagonistes i el tema de reflexió del vídeo. Els temes podrien ser:

- El futur
- La professió
- El món laboral
- El món després del PQPI: estudiar o treballar
- Abans del PQPI
- Per què hem fet un PQPI
- Per què no ha funcionat l'ESO

Un grup grava i entrevista a l'altre, i a la inversa. Després cada grup munta la seva part amb l'ordinador i finalment s'uneixen. Es tracta de que les decisions importants del contingut es prenguin entre tots els membres del grup per tal de que tots s'impliquin i reflexionin sobre els temes a desenvolupar, però els equips de treball es redueixen per qüestions pràctiques.

Per organitzar-se, descobrir i experimentar la responsabilitat de les tasques necessàries a realitzar en un treball d'equip com és el vídeo, tots els membres tenen una tasca que és rotatòria durant les sessions de rodatge. Pel que fa a l'edició, el vídeo es divideix en seqüències i es munta amb equips de dues i/o tres persones.

La finalitat d'aquest treball no és el resultat final. No es pretén tenir un vídeo excel·lent ni molt menys. Sinó que posa el focus en el procés de creació i la presa de consciència del treball en equip, de l'empatia, etc. capacitats pròpies de la competència interpersonal.

Materials i recursos

Per fer el curt documental s'utilitzen les càmeres domèstiques de l'escola i el material necessari en cada cas com podria ser el trípod o el micròfon. Per editar també es fan servir els ordinadors del centre.

Avaluació

La participació en l'elaboració de la peça documental és imprescindible, per tant aquells alumnes que no assisteixen a classe i no col·laboren no poden ser aprovats.

L'avaluació es fa per grup a partir de l'observació del professor en la dinàmica i funcionament del mateix i tenint en compte els criteris d'avaluació. A l'acabar cada fase del projecte els alumnes fan una reflexió individual sobre el funcionament del grup, responen a unes preguntes clau. Aquesta informació serveix per contrastar-la amb la del professor i saber la impressió de cadascú.

La realització del curt documental té 4 parts, però no totes tenen el mateix pes:

$$\text{Nota Final} = 35\% \text{ A1} + 30\% \text{ A2} + 20\% \text{ A3} + 15\% \text{ A4}$$

A1: preproducció i guió; A2: gravació; A3: edició; A4: reflexió i debat final amb visionat.

Mostra d'activitat de vídeo de grup:

ACTIVITAT 5: PREPRODUCCIÓ I GUIÓ	
Unitat Formativa:	
2. Habilitats socials 3. Les relacions de grup	
Competències:	
<ul style="list-style-type: none"> - Escoltar i respectar les opinions dels altres. - Actuar amb autonomia, valorant i responsabilitzant-se de les conseqüències de les pròpies accions. - Argumentar i defensar les pròpies opinions desenvolupant habilitats de comunicació assertiva. - Participar amb responsabilitat en la presa de decisions del grup, utilitzant el diàleg i la mediació per arribar a acords, assumint les pròpies obligacions conseqüentment. <ul style="list-style-type: none"> - Entendre, acceptar i practicar les normes de convivència i els hàbits cívics en les relacions personals entre iguals o amb persones adultes. - Conèixer i utilitzar estratègies de participació activa, cooperació i diàleg en la construcció del projecte personal i professional. <ul style="list-style-type: none"> - Reconèixer el valor de l'esforç personal, aprenent dels èxits i assumint els errors i els riscos amb responsabilitat. - Desenvolupar la capacitat crítica i d'iniciativa personal, assumint responsabilitats i actuant amb autonomia, tot aplicant les normes de convivència.	
Contingut:	
<ul style="list-style-type: none"> - Iniciativa - Presa de decisions:<ul style="list-style-type: none"> • procediment • etapes i factors - Treball en equip	
Criteris d'avaluació:	
<ul style="list-style-type: none"> - Accepta les conseqüències que es deriven de les seves decisions. - Actua en base als seus interessos i necessitats en les relacions interpersonals, amb respecte cap a un mateix i cap els altres. - Aporta solucions positives en situació de conflicte i coopera en la resolució de problemes i en projectes grupals.	
Indicadors d'avaluació:	
<ul style="list-style-type: none"> - En un treball en grup explicita el seus interessos i necessitats i, en funció dels interessos i necessitats dels altres membres, arriba a un acord. - En cas de discrepància, fa una proposta per solucionar-la.	
Desenvolupament	Temps
Activitat 1: 1. Presentació del treball de grup: (20') <ul style="list-style-type: none"> • Què es farà? Un vídeo-documental de com a màxim 5 minuts. • Com? Amb el material de l'escola: 2 càmeres i ordinadors. • Amb qui? Amb els companys de classe. Es faran 2 grups de treball i cada grup entrevistarà i gravarà a l'altre. • Com s'avaluarà? Es valora la participació a classe i la predisposició a treballar amb el grup amb un objectiu comú. 2. Debat a classe per escollir un tema o temes d'interès: (1h30')	2h

<ul style="list-style-type: none"> • Premissa a complir: els alumnes són els protagonistes. Per tant han de parlar sobre ells i coses que els impliquin i interessin. Han de ser coses rellevants. • El vídeo es fa durant les hores de classe, no es podran desplaçar. • Vídeo pensat amb entrevistes i <i>role-playing</i>. <p>3. La sessió ha de concloure amb un llistat de temes d'interès. (10')</p>	
<p>Activitat 2:</p> <p>1. Acotar el tema i escollir-ne un pel grup. (10')</p> <p>2. Formació de grups de treball: han de sortir 2 grups. (10')</p> <p>3. Per grups recollir les reflexions que s'han fet en conjunt i transformar-les amb entrevistes. Es tracta de que pensin en el contingut del vídeo a partir de les preguntes. D'aquesta manera sortirà un esquema-guió. (40')</p> <p>4. Al final de la classe han de tenir les preguntes fetes i han d'explicar per què han escollit aquestes preguntes, què volen descobrir, on volen arribar.</p>	1h
<p>1. Cada grup presenta a la classe les preguntes que tenen elaborades i l'esquema-guió que han fet. Expliquen com han sorgit, per què, què pensa cadascú dels membres del grup, etc. (30')</p> <p>2. Es debaten amb el grup-classe i es fan aportacions constructives. (30')</p>	1h
<p>Activitat 3:</p> <p>1. S'expliquen els rols i tasques a seguir durant els dies de rodatge. Se'ls diu que seran rotatòries. És a dir, que no faran el mateix cada dia per a què experimentin diferents responsabilitats i papers dins el grup. També se'ls explica com serà l'edició: es muntarà per seqüències en grups de 2 o 3 persones. (20')</p> <p>2. Es refan les preguntes i l'esquema-guió a partir de les reflexions de grup de la sessió anterior. (40')</p> <p>3. Valoració individual sobre el funcionament del grup en aquesta primera fase.</p>	1h
Total:	5h

TAULA 12: Desenvolupament d'una activitat del bloc de vídeo de grup.

4. Resultats

A l'inici del TFM ja s'ha dit que aquest és un treball teòric que no es pot posar a la pràctica aquest any, principalment perquè s'hauria de treballar amb l'alumnat des de l'inici de curs per poder fer un seguiment adient i poder veure l'evolució dels joves. Tal com es presenta la matèria dins el mòdul B, té sentit treballar tots aquests aspectes personals i de grup des de principis de curs i de manera gradual per no col·lapsar als nois i noies.

Tot i això, el TFM proposa una metodologia docent basada en l'ús de la càmera per desenvolupar diferents habilitats. A partir de l'estudi i anàlisi dels alumnes de PQPI s'ha pogut comprovar una mancança considerable en dues competències bàsiques que poden limitar el desenvolupament satisfactori durant la vida adulta de l'alumnat. Es tracta de la competència intrapersonal i interpersonal. La falta de dominar-les afecta a la capacitat d'aprendre, per això, es tracta d'un aprenentatge cabdal per poder continuar la formació al llarg de la vida.

El vídeo obre un ventall de possibilitats enormes i sorprenents per treballar aquestes capacitats. Una eina que ja ha demostrat la seva eficàcia en altres camps amb objectius

similars als que es presenten en el TFM. La metodologia que es presenta integra l'experiència de l'educació no formal i del món terapèutic, i l'adapta a la programació oficial del PQPI.

Es proposa treballar la competència intrapersonal a nivell individual, però en grup. Cada alumne parla a la càmera en privat, com si es tractés del seu confident, per després en grup parlar de l'experiència personal. D'aquesta manera es pren consciència d'un mateix, del que fa, de la conducta, de com es representen les emocions, de com es reacciona, etc. que en definitiva és el que suposa l'assoliment d'aquesta competència. L'experiència íntima exposada obliga a ser respectada pel grup, ja que no es pretén fer un judici de les emocions, sinó que es volen trobar mecanismes per a que cadascú s'adoni dels comportaments que donen forma a les emocions.

Per la seva banda, la competència interpersonal es treballa a partir d'un projecte realitzat en grup que posa l'accent en la bona praxis del treball d'equip. Es tracta de la realització d'un curt documental elaborat pels nois i noies on cadascú té una funció. L'incompliment de la tasca fa impossible aconseguir l'objectiu: la peça audiovisual. La realització d'un curt documental és una feina eminentment participativa, per això, durant el procés de creació els alumnes s'adonen de la importància de saber-se relacionar amb els altres o de treballar en equip, per exemple, dues capacitats que suposen un autocontrol i saber gestionar-se el temperament. Les bones relacions amb els altres en diferents contextos significa l'assoliment de la competència interpersonal.

5. Conclusions

Tant la tecnologia com l'art poden tenir usos molt diversos i diferents dels originals, i precisament aquí rau el seu potencial i la seva riquesa. Es podria dir que són dos camps molt calidoscopis que tenen multituds de perspectives i aquestes depenen de com es girin les lents.

En aquest TFM s'ha plantejat una perspectiva molt particular de la càmera. Una eina que conjuga la tecnologia amb l'expressió artística i la representació de la realitat. No obstant, no ha estat objecte del TFM descobrir totes les possibilitats de l'instrument audiovisual, que certament en té moltes i aplicables a l'educació. Sinó que s'ha volgut centrar-lo en una molt concreta i orientar-lo al creixement personal en la seva vessant individual i social, mentre descobreixen noves maneres de treballar amb les noves tecnologies.

El món social i el terapèutic han investigat amb el mitjà audiovisual i han sabut trobar nous usos aprofitant la força de la imatge. Probablement això ha estat possible perquè són dos mons amb possibilitats d'explorar i que no estan excessivament encaixats en pautes i procediments establerts, com passa amb l'educació reglada. Però no per això s'ha de menystenir la seva experiència, ja que també són rigorosos en els seus processos i objectius.

El que ha proposat aquest TFM és traslladar l'experiència d'aquests camps a l'educació formal i nodrir-la amb la càmera per tal que aquells alumnes més desfavorits per diverses raons, com són els que cursen el PQPI, puguin aprofitar-se'n i complir els objectius establerts per l'educació. Que no són altres que poder gaudir d'una vida adulta en plenitud a nivell personal, social i professional.

6. Bibliografia

[1] Generalitat de Catalunya. Decret 140/2009, de 8 de setembre, pel qual es regulen els Programes de Qualificació Professional Inicial. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. 2009

[2] Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Direcció General de Formació Professional Inicial i Ensenyaments de Règim Especial. *Jornada pedagògica PQPI: Curs 2013-14*. [en línia]. 13 de desembre del 2013. [Consulta: 12 de juny del 2014]. Disponible a:
< <http://www.slideshare.net/artpqi/jornada-pedaggica-pqpi-2013> >

[3] MAYER, J; SALOVEY, P. *Emotional Intelligence*. 1990. [en línia]. Disponible a:
<http://www.unh.edu/emotional_intelligence/EI%20Assets/Reprints...EI%20Proper/EI1990%20Emotional%20Intelligence.pdf >

[4] GOLEMAN, D. *Inteligencia emocional*. González, D; MORA, F. 10^a ed. Barcelona: Kairós, 1997.

[5] DARDER, P. (coord.); SALMURRI, T.; ROYO, M.; CARPENA, A.; SALA, J.; MARZO, L.; ALBALADEJO, M. *Aprender y educar con bienestar y empatía: La formación emocional del profesorado*. LEÓN, M. 1^a ed. Barcelona: Octaedro, 2013.

[6] GARDNER, H. *Inteligencias múltiples: La teoría en la práctica*. MELERO, MT. 1^a ed. Barcelona: Paidós, 1995.

[7] ACSUR Las Segovias. [en línia]. Disponible a: < <http://acsur.org/> >

[8] Teleduca. [en línia]. Disponible a: < <http://www.teleduca.org/> >

[9] Associació de Periodisme Fora de Quadre. [en línia]. Disponible a:
< <http://associaciodeperiodismeforadequadre.wordpress.com/> >

[10] Fundació Pere Tarrés. [en línia]. Disponible a:
< http://www.peretarres.org/wps/wcm/connect/peretarres_ca/peretarres/home >

[11] YouthMe. [en línia]. Disponible a: < <http://youthme.eu/> >

[12] Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Xarxa Telemàtica Educativa a Catalunya. [en línia]. Disponible a:
< http://www.xtec.cat/web/curriculum/curriculum_ense_prof_pqpi >